

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 10 mart 1939
God. X • Broj 10.

Ni jedan Jugosloven u Jugoslaviji ne sme da se odnarođi!

Pisanje »Slawonischer Volksbote«, organa nemačkih manjina u Slavoniji, sili nas da se ponovo vratimo na predmet našeg prošlog uvodnog članka. Taj nemački list, u posljednjem broju, u članku Hansa Bertrama, gotovo sa indignacijom odbija mogućnost, da bi mogla da postoji zajednica interesa Nemaca koji žive u Hrvatskoj, sa Hrvatima, »jer zajednica interesa može da postoji samo između ljudi iste kulture i jednakog gledanja na svet«; — podvlačeći dalje da u osječkom kotaru ima samo 19% Hrvata (što nije istina!), na osnovu čega se taj kotar svojata za Nemce (kao da nisu tu i Srbi, koji su isto što i Hrvati!); — zatim upućuje neke vrste ultimatum dr. Mačeku, po kome bi, ako ne žele da slavonski Nemci rade protiv njih, Hrvati morali »iz osnove promeniti svoje spoljnopoličke poglede i rešiti se svojih saveznika, koji pripadaju demokratskim grupama« i konačno se, ni više ni manje, zahteva da se Nemcima u Slavoniji dade potpuna sloboda za »Rückvolkungsprozess«, t. j. za reasimilaciju onih Hrvata i ostalih Jugoslovena u našim krajevima, koji imaju nemačko ime, što stvarno znači denacionalizaciju Jugoslovena u jugoslovenskoj državi!

Kao što se vidi, ovo se ne razlikuje baš tako mnogo od rečnika, koga upotrebljava g. Kundt u današnjem Pragu, — ma da, u to isto vreme, voda koruških Slovenaca, dr. Tišler, biva otpušten iz službe; i ma da »Hrvatske Novine«, organ uvek lojalnih Hrvata u Gradištu, kukaju nad nastojanjima nemačkih vlasti u tom kraju, da spreče svaki kulturni rad Hrvata.

Mi smo već u prošlom broju podvukli, da smo pristalice najboljih odnosa sa svima susedima i da svakoj manjini kod nas, pa i nemačkoj, želimo najširu slobodu. Ali to što piše »Slawonischer Volksbote« nije više manjinsko pravo. To je ton, kojim su nekadašnji »gospodujući narodi« u Habsburškoj monarhiji govorili sa onima, koje su smatrali svojim manjinama. A protiv toga mi najodlučnije protestiramo!

Ni dr. Mačeku ni ikojem pripadniku državnog naroda u Jugoslaviji »Slawonischer Volksbote« nema prava da postavlja uslove, ni sa kojim će saveznicima saradivati, ni koje će spoljno političke poglede imati; jer je politika bilo koje hrvatske, srpske ili slovenačke grupe u ovoj državi isključivo naša stvar, za koju su nacionalne manjine najmanje pozvane, da diktiraju uslove, — pogotovo kad se zna da ničija politika kod nas nije uperena protiv Nemačke (što naravno, ne znači da bi za volju »Volksbote«, morala da bude protivna drugim zemljama, a naročito ne starim našim saveznicima i prijateljima!)

Drugo: Ako gospoda oko »Volksbote« na hrvatskoj i srpskoj teritoriji odbijaju zajednicu interesa između domaćeg stanovništva i sebe, onda to znači da se oni sami izdvajaju iz interesa koji su u prvom redu merodavni u tom kraju. A što se »iste kulture« i »istih pogleda na svet« tiče, trebalo bi da uvaž, da još ipak nije tako daleko došlo, da bi strani kolonisti u našoj zemlji trebali da nam izdaju svedočbe o kulturi; niti da nas tek onda milostivo prime u krug zajedničkih interesa, kad prihvatimo njihove poglede na svet.

I konačno, gospoda se grdno varaju ako misle da ima i jednog čestitog Srbina, koji će, za volju ovog ili onog izbornog glasanja, dopustiti da oni po miloj volji »reasimiluju« hrvatsko pučanstvo; kao što nema čestitog Hrvata (sem možda nekoliko Frankovaca) koji bi im to dozvolio na račun Srba. Čak ni tog najgoreg Frankovca, sa kojim ćemo se uvek boriti, mi ne damo da se »reasimiluje«; jer je i najfrankovačkiji Hrvat ipak član našeg naroda, čiji sin može sutra da misli kao i mi; dok nam je onda kada se ponemči, za uvek izgubljen. A kamo li da mirne duše gledamo, kako se na hrvatska naselja i porodice sa nemačkim prezimenima sprema čitav aparat propagande za »Rückvolkungsprozess«, — pogotovo kad se zna da ta vrsta propagande već zadire i u pučanstvo našeg porekla, pa da ima čak Bosanaca i Hercegovaca, koji su za vreme rata, kao siromašna deca došli u Hrvatsku i Slavoniju, pa se, pod uticajem takve propagande, danas osećaju — Nemcima!...

Ako ima nekog opravdanog »Rückvolkungsprozessa«, to je jedino taj, i na njemu treba odlučno poraditi. A svakom drugom »Rückvolkungsprozess« jugoslovenskog (svejedno, da li hrvatskog, slovenačkog ili srpskog) elementa, u jugoslovenskoj državi, treba i zvanično i nezvanično stati na put. Jer ako je do toga, onda se našeg sveta daleko više utopilo u tuđem moru, nego li tudeg u našem.

ZBOR ŽUPSKIH PROSVETARA

Zbor župskih prosvetara kazakan je za 21 i 22 april sa dnevnim redom koji sadrži 15 tačaka, od kojih spominjemo: Praktična organizacija nastajstajskih škola u prirodi; Realizovanje prosvetnoga plana u SPP; Akcija Sokolstva u savremenim svetskim pri-

likama; Idejne škole; Saradnja jugoslovenskog i ruskog Sokolstva; Slovenska solidarnost; Svesokolski slet; Organizacija okružnih prosvetnih tečajeva; Sokolska štampa; Predlozi župskih prosvetnih odbora; Predlog zbora za izbor predsednika SPO.

Naša sudska i zakonodavna vlast

Mi sokoli verujemo u etičku snagu humanizma, poštujemo svako versko uverenje i svaku težnju za slobodom. Naš socijalni osećaj je iskren i otvoren, on traži mogućnosti da se pokaže u delu, makar i na štetu onoga, koji daje, samo ako je od koristi za onoga, koji prima. Naša deviza: sve za svakoga! Nema tajne i privilegija! Braća i sestre smo!

Ako bi hteli i smeli da govorimo u političko-partijskom žargonu, mi bi mogli kazati, da smo stranka srednjeg — ili još tačnije, stranka malog čoveka od leveice do desnice, koji živi takoreći iz ruke do ustijih — stranka onog čoveka, koji veruje u Boga, koji veruje u naše ideale, koji je patriota, koji je u devedeset-postotnoj većini našega naroda, a koji može i mora da živi od svog rada, znoja, napora, od muka svojih, od svojih suza i vapaja. Od toga mora da živi; drago je pitanje, da li i može. Ako ne može i unatoč svemu trpljenju i krvavim žuljevima, i unatoč svemu odricanju i stoprocentnoj skromnosti, daj mu, brate, što možeš; pomози njega, koji je gladniji, bolesniji, žedniji, pocepaniji od tebe! Siromaštvo nije sramota, sramota može više puta da bude način života, zbog kojeg padneš na kraju u klešte siromaštva. Bilo kako bilo, — ipak je tebi i njemu početak jedan te isti: rođenje, kao što je njemu i tebi jedan te isti kraj: smrt. Ali svaki neka ispuni ovaj kratki put od početka do kraja života delima bratske ljubavi: tako ti posuda tvoga života dobiva sadržinu dostojnu brata i čoveka, sestre i žene.

U takvu socijalnu svest, ako je ona živa u tebi i ako se ona harmo- nički uleva i spaja u karakter tvoje ličnosti, bacam svoje pitanje: Ko je, brate, bogatiji od tebe? Ko je, sestro, lepši od tebe? Niko! Jer pojedinac vredni toliko, koliko sam proceni vrednost svoje duše bez ulepšavanja i preterivanja, bez umanjivanja i ponizivanja. Dostojanstvo ne daje čoveku njegov položaj u društvu, nego mu ga daje vlastita svest i dobro ime, da nije ničim nikada uprljao svoju čast i svoje poštenje, da nije nikada zlo- upotrebio svoj položaj. Bolje i lepše je biti u službi časti i poštenja, nego stajati ne- gde na vrhu u pozi vlastod- ršca, kojeg drži na vlasti strah i gramzivost rulje, koja ovisi o njemu. Sokol- ska snaga raste od temelja ka vrhu.

Ne naredivati nego raditi! Ne oduzimati nego davati! Ne proklinjati nego blagoslivljati! Ne rušiti nego graditi! Ne »ja sam«, — nego ti si, sa mnomo zajedno! To su gesla, koja sačinjavaju izvor sudske vlasti, koju neka vrši svaki naš pripadnik sam nad sobom. A naša zakonodavna vlast sadržana je u sokolskoj misli, od koje lepše i bitno potpunije za slovenskog čoveka nema na ovom realnom i materijalizovanom svetu. Nema je, jer ništa nije lepše od lepote, ništa nije bolje od dobrote, ništa nije istinitije od istine. Ali tvoja sudska vlast mora da bude u permanentnoj službi: noć i dan pazi

i gledaj na sebe! Ne diži se iznad vlastite cene, vrednosti i snage, nego dođi ti k meni dole, ja k tebi gore, da se duša sa dušom slije u jednu razinu, koja talasa i koja se preliva u beskonačnost, od brata do brata, od sestre do sestre kao naša zajednička, mukom, požrtvovanjem i neprestanim vaspitnim radom stečena svojina: duša našega naroda je to, oličena i ka veličini dignuta u lepog lepoti, dobroj dobroti, istinitoj istini slovenske sokolske misli, slovenskog sokolskog bratstva i slovenske sokolske jednakosti. Tamo na dalekom horizontu i ovdje među nama je sloboda! Ako je nema tamo i ovdje, nema je nigde.

Mi Sokolini nikoga ne mrzimo. Oni, koji neprestance munjom i gromom pucaju na nas, prozrokuju u nama samo samilostan posmeħ, jer od podlih i lažnih duša ne možeš očekivati, da osećaju i govore istinu. Gde su, naime, dominantna svojstva laž, licemerstvo, himba, zlomanernost i podlost, tamo ne traži mirisnog cveća kulture i civilizacije, a još manje nekakvog razlaganja u ime vere i crkve. Odrni zavesu vanjske politure, odbaci joj krinku — eto ti kreature u punoj golotinji!

Ova činjenica je dokaz, da su se porušili čvrsti temelji morala u našem društvenom životu, zato je i prestala pristojnost u našem međusobnom saobraćaju. Opet dolazi do izražaja izreka: čovek čoveku vuk! Ova žalosna činjenica toliko nas više nagoni da budemo svesni svoje vlasti i da svaki čas što dublje prođiremo u našu zakonodavnu vlast. A ovaj samilostan potsmeh pretvara se u diktat čovečjeg dostojanstva, u diktat individualne i kolektivne vrednosti sokolskog karaktera, da imamo odvažnosti pokazati na ovu otvorenu ranu našeg društvenog života, da zatvaramo i stražimo mlada srca, da u njih ne uđe otrovna zmija, da lečimo gde možemo, da dižemo moral, jer je i onaj, koji nas mrzi i kleveta naš brat, a mi bi hteli, da i njega privučemo u naše bratsko kolo. Naše oružje nije mržnja, nego ljubav.

Nijedan naš čovek ne sme da se uspava u mišljenju, da je njegovo vaspitanje završeno i savršeno. Ovakvo uspavanje je put u letargiju i lenost, a od njih nije daleko do propasti. Zametak onoga što danas ne valja u našem narodu, nije mi seme ni plod naše njive, nego je od nekuda van nas importirana, ukrijumčarena roba tuđih dubišta, koja nikako ne spadaju u sklop našeg narodnog žića. Naši psiholozi imaju široko otvoreno polje za proučavanje takvih zaraznih obolenja. A bili njihovi pronalasci kakvi mu drago, jedno će svaki objektivan psiholog morati da naglasi: sokolski vaspitni rad je svojski, potreban i zaslužan po napredak našega naroda.

Kažem: napredak. A morao bi da kažem: povratak. Da, povratak u čistoću narodne duše, u stare narodne tradicije, povratak do izvora naše sudske vlasti, u dubinu

sokolske zakonodavne vlasti, tako da bi izmila svuda nova i mlada, za život sposobna biljka iz domaće plodne njive, to jest iz sokolske vežbaonice. Tako bi zdrav koren iz prošlosti narodnog života bio danas i sutra jaka veza sa tom prošlošću, preko sadašnjice, sa budućnošću otadžbine. Budućnost pak neće doći sama po sebi, onakva, kakvu mi svi želimo i za nju radimo, nego će doći samo novim izdanjem Dušanovog Zakonika, koji će kako je to nekada bilo — i kmetovima i otrocima današnjice dati pravdu i slobodu. A i hleba!

Kada dođe to vreme, nestaće sve
što boli, vredi i što ne valja.
E. L. Gangl

Važno rešenje Državnog Saveta

U vezi naše vesti, u broju 7 »Sokolskog Glasnika«, o poništenju kazne protiv brata dr. Goriškega, starešine Sokolske župe u Mariboru, smatramo da je od interesa za naše članstvo i za uprave naših jedinica ako saopštimo i tekst rešenja Državnog saveta po tom predmetu, a koji, pod br. 32533/38, od 3 februara 1939. kaže:

»Prema izloženome, Soko je zajednica javnog prava. Okolnost što članstvo u ovoj zajednici nije obavezno već fakultativno, nije s obzirom na napred izloženo od odlučne važnosti za njegovo svojstvo napred pomenute zajednice, pošto postojanje obaveznosti zavisi od volje zakonodavca. Toga radi se, po tač. 3 § 20 Zakona o udruženjima, zborovima i dogovorima, ne mogu na Soko primenjivati propisi njegove glave I o udruženjima, pa ni st. 2 § 7 pomenutog Zakona o pismenoj prijavi opštoj upravnoj vlasti prvog stepena održavanja skupštine župe. Ovakvo stanje stvari, međutim, još ne znači, da su sokolska društva inače izuzeta od nadzora policijskih vlasti po postojećim ostalim policijskim pravnim propisima«.

Na osnovu tih razloga je Državni Savet poništio presudu upravnog suda u Celju, od 15. novembra 1938 A. br. 302/7, kojom je odbačena tužba dr. Goriske protiv odluke Banske uprave dravske banovine, od 11. augusta 1938 (II/12 br. 4844-1), donete po predmetu kazne, zbog prekršaja § 7 Zakona o udruženjima, zbzorovima i dogovorima.

Pedesetodišnjica Č. O. S.

Posljednji broj »Sokola«, revije koju izdaje ČOS u Pragu, posvećuje uvodni članak 50-godišnjici postojanja Češke Obce Sokolske. Kao što je poznato, Sokolstvo je osnovano u Českoj već godine 1862, pa je nekoliko godina nakon toga već postojalo više sokolskih župa. Ali austrijska policija je odbijala da dađe dozvolu za stvaranje opšteg Saveza svih sokolskih društava, pa je tu dozvolu dala tek 5 novembra 1888 godine. Na taj način se tek 24 marta 1889. osnovala Češka obec sokolská, čiji je prvi starešina bio Dr. Podlipni, a prvi sekretar Dr. Josip Šajner.

O zvanično primljenim dužnostima

Godišnje skupštine jedinica izvršene su. Na njima su, izborom novih uprava pojedine i opšte dužnosti primila nova lica ili takva koja su te dužnosti već imala. Ali nije dovoljno dužnost primiti, već treba da se savjesno, ispravno i požrtvovno izvršuje. Klasificirati sokolske dužnosti ne treba. Sve su jednako vredne i značajne, svaka u svome obimu i ni jedna od njih ne sme se potcenjivati. Svaka, zajedno sa ostalima, čini opštu, skladnu i odgovornu dužnost u korist celine.

Za savjesno vršenje dužnosti, ma kakve vrste, treba i *prethodne spremne, a pre svega razumevanja, dobre volje i ljubavi*. A pošto dužnosti vrše pojedinci, to u pogledu uspešnog ili neuspešnog rezultata *treba prvenstveno poći od same ličnosti* i od toga, kako ona sama shvaća tu dužnost.

Najviše se uspeva u dužnostima, koje se primaju dobrovoljno i bez prisiljavanja, ali nije dovoljna samo dobra volja sa ljubavlju, ako su odsutne sposobnosti i razumevanje. Kao ni obratno. *Nedogledna je greška, kada se opšte osposobljenje za dužnost počinje tek onda kada smo dužnost već primili*, naročito ako se radi o vodećem mestu upravnog, tehničkog ili prosvetnog karaktera. Istovremeno je čudnovata zablude nas samih što na te dužnosti dovodimo početnike, koji su od sokolstva udaljeni, ma koliko da su možda dobri pomažući članovi i ugledne ličnosti, — ali što ipak još nije kvalifikacija da im se poveri odgovorna dužnost u sokolstvu. *Najviše pak se greši, kad se na najistaknutije dužnosti u jedinici dovode oni koji su se tek upisali za člana*, — pošto im je ponudeno nešto kao prijateljima ili uglednim ličnostima. To se, nažalost, još uvek dešava, iako je protivno propisima organizacije. I čim takav najmlađi »soko-član-prvak« progovori u krugu svojih starijih sokola, odmah se opaža kako je odsutan i kako se gubi, što nije korisno ni za njega ni za jedinicu. U takvim slučajevima mora se doći do nesuglasica, razmimoilaženja ili nepravilnosti; ali to nije njihova krivica, već onih koji su ih na ta mesta doveli.

Pojmljivo je da se od takvih funkcionera i ne može očekivati uspešno vodenje dužnosti ili

jedinice. Ne znaju se snaći u sokolskoj sredini a pritom nehotično koče i rad drugih. *Pa kako bi i mogli voditi, vaspitati podmladak i zrelije članove, kao sokole, kad sami to nisu, kad Sokolstvo tek uče?* A Sokolstvo nije organizacija koja bi se mogla temeljito proučiti za mesec ili godinu dana, kako mnogi pogrešno misle. Zato treba stalne saradnje decenijama. I što se dublje u Sokolstvo ulazi, u toliko se više pojavljuju pitanja koja nisu još sasvim ni proučena ni rešena. Njih nosi većito mlada sokolska ideja, a mi, izvršioći, smo prolazni.

Još manje se uspeva u vršenju dužnosti, kada su te dužnosti »naturene« i primljene samo zato da se udovolji želji »prijetelja«, pošto tu nema ni ličnog zainteresovanja ni volje.

Sve ovo, izneto u pogledu primljenih dužnosti, lako je kazati, ali mnogo teže provesti. Većina jedinica, usled nestalnosti članstva, zaista i nema pogodnih ličnosti, sa uslovnim osobinama, za različite dužnosti, kojih ima i suviše u sokolskim jedinicama. Kvantitet ostaje dođuše približno isti, ali sa opadanjem kvaliteta, pošto redovno gubimo starije, donekle iskusne i oprobane članove, a to je najosetljivija šteta od ulaska »novajlija« u voćstvo. Povod za to treba tražiti u statistički dokazanoj neistrajnosti, kojom smo i suviše već obeleženi.

No, bez obzira na to, ko i kako je dužnost primio, svaki je dužan da nju *besprekorno vrši*. Ako je početnik, a dužnost mu je nepoznata, neka je uči, kad ju je već preuzeo. Kome je duž-

nost data, i pored toga što mu nije po volji, ne sme se izvlačiti, jer je sam kriv što se dao nagovoriti. *Svako izvlačenje od dužnosti znači slabost ili komoditet*, a ni jedan soko ne bi smeo dozvoliti da se o njemu tako misli.

Nikad i nikako ne treba prekidati dužnost davanjem ostavke tokom radne godine, ma iz kakvih razloga. To svesnog sokolskog borca nije dostojno. Treba izdržati u vršenju dužnosti, časno, do završetka radne godine. Izgovori ma kakvi bili, sem teške bolesti, ne mogu biti opravdani. Nije ni ukusno operisati ostavkama u obliku pretnje. Ima ličnosti koje ostavkama svaki čas plaše ali otići ne misle. Pored toga podnesene, a naročito već uvažene ostavke tokom godine i u nevremenu, *ne čine nikad dobro jedinici, izazivaju potrebu i ne rešavaju probleme*. Tek onda kad nastupi vreme, i na istom mestu na kome je dužnost primio i na kome jedino sme da je stavi na raspoloženje — može se soko mirne duše povlačiti, pošto je sokolski istrajao do poslednjeg trenutka. Jedino ovaj način povlačenja je opravdan, — razume se po prethodnom, zreloom ispitivanju samoga sebe, da li zbilja poverenu dužnost više nikako ne može voditi. Napuštati ispravno i uspešno vršenu dužnost, zbog ličnih pitanja, — *to je tek najveća greška, najnepravilnija i po jedinicu najštetnija!*

U opštem interesu je da svaka ličnost u poverenu dužnost daje od sebe što više! *Preko potrebno je u svakoj, savjesno i uspešno vodenju i vršenju dužnosti, istrajati do kraja i što duže!*

Miroslav Vojinović

Članstvo društva Dock Sud Boca u Argentini (vidi str. 4).

Godišnja skupština župe Zagreb

26 februara održana je godišnja glavna skupština Sokolske župe Zagreb, čije brojčano stanje koncem g. 1938 je bilo ovakovo: a) u društvima 3.554 članova, 891 članica, 480 naraštajaca, 297 naraštajki, 668 muške dece, 683 ženske dece; svega 6.573; b) u četama 2.931 član, 184 članice, 380 naraštajaca, 16 naraštajki, 230 muške dece, 172 ženske dece, svega 3.913. — Ukupno 10.486 pripadnika.

Rad muškog i ženskog stručnog odbora vršio se u ovim odsjecima: upravni, streljački, zimske grane, plivački, igre, takmičenja, proste grane, konjički, liječnički, muzički, djeca, naraštaj, putovanje naraštaja. Po jedinicama održano je 8 tečajeva i posebni tečajevi za odbrambenost i strijeljanje. Pripadnici župe učestvovali su na tečaju za sudije u Osijeku, za vojnike-sokole u Beogradu i na saveznom tečaju za sutkinje. Župske utakmice naraštaja održane su u Zagrebu, kao i utakmice članstva. Župske utakmice četa održane su u Novoj Gradišci, uz učesće 8 četa. Međužupske utakmice u prostim granama održane su, na Kraljev rodendan, u Zagrebu, uz sudjelovanje 8 župa. Na utakmicama u Pragu, u saveznoj štafeti 4 × 100 m, koja je osvojila 1 mesto, a time i slovensko prvenstvo, sudjelovala su 2 pripadnika naše župe. Zagrebačko okružje održalo je kroskontri utakmice, utakmice u prostim granama, plivačke utakmice i utakmice u odbojci i košarci. Na sletu u Pragu učestvovalo je 406 pripadnika župe. Održani su nadalje okružni sletovi u Dubici i u Zagrebu. Jedinice održale su veći broj javnih vježbi, akademija, itd.

Iz izveštaja Prosvetnog odbora razabiremo također vrlo intenzivan rad, a prosvetni tečaj je u svakom pogledu uspeo.

Tajnički izveštaj je prikazao zaista obimni opšti, a napose administrativni rad, a blagajnički izveštaj je utvrdio porast župske imovine od Din. 11.838,25, dok proračun za 1939 g. u prihodima iskazuje iznos od Din. 160.113,50, a u rashodima od Din. 158.440. — Prihvaćeni su, dalje, izveštaji referenta socijalnog oteka, referenta za rad na selu (higijenski rad podizanje domova, voćnjaka, pčelinjaka itd.), referenta za Petrovu pešteru (zborovanja, dosele izvršene obaveze, uzoran rad sokolskih četa Kinjačka i Medari Trnava, nastojanja župe oko gradnje doma i već izvršena obaveza: osnutak Sokolske štedionice), referat o narodnoodbrambenom radu itd.

Skupštinu, na kojoj je bilo zastupano 35 jedinica, je otvorio starešina, Dr. Oton Gavrančić, odavajući poštu uspomeni Viteškog Kralja Ujedinitelja i pozdravom Prvom starešini Sokola, Nj. V. Kralju Petru II.

Zatim se starešina u govoru osvrnuo na nedavno izbačenu krilaticu o »ocrtnoj frazi o narodnom i državnom jedinstvu«. I ako je Sokolstvo nepolitičko i ne meša se u dnevnu politiku, ipak ne može da ostane hladnokrvno, kad se na taj način govori o velikim mislima, koje su svete svakom građaninu. Govornik citira prvoborce narodnog jedinstva te ističe važnost stvarne opstojnosti jedinstva za zaključke mirovne konferencije. I ako je ta ideja tokom stoleća i napredovala i nazadovala, ona je takve naravi, da se bez njenog priznavanja ne može voditi trajno državna politika. I oni iz sokolskih redova, koji su, ispred vremena i ispred okoline pomalo sustali, i oni ce, kad se odmire sa veseljem i ljubavi opet stupiti u naše borbene redove. Veliki amanet velikog neimara Jugoslavije mi smo primili i mi ćemo ga izvršiti: Čuvaćemo Jugoslaviju.

Oduševljeno klicanje popratilo je govor starešine, koji je na prisutne tako delovao, da je starešina seljačke čete Medari-Trnava, uz opšte odobravanje, predložio, da se govor štampa i razaslaše svim jedinicama.

Pod dobrim pretsedanjem majora Mrvoša, izvršen je izbor nove uprave, u koju su, uz male iznimke, ušli svi dosadašnji članovi uprave. Starešinom izabran je opet Dr. Oton Gavrančić, njegovim zamenicima general Dragutin Živanović (Sisak) i Josip Rišlavi.

U odlumem, snažnom govoru je delegat Saveza SKJ, brat Jože Smertnik izjavio da je ponosan što je stekao uverenje, da u ovoj župi rade očišćeni Sokoli, koji ne prigibaju šije ni pred kakvim terorom. Nije gladak put, kojim Sokoli snažno marširaju, ali po takovim kirvuljama stupaj i naša država, a samo u potpunoj svijesti svoje snage i moralne jakosti uspeti ćemo da stignemo na željenu metu. Zato neka hvala bude Bogu, da naša država ima Sokolsku organizaciju, koja neće prestati da se bori za taj ideal. Mi smo nepolitička organizacija, pa ako bi dnevna politika išla i protiv nas, veru u sokolsku pobedu niko neće izbrisati iz naših srdaca.

U zadnjoj tački dnevnog reda, primljen je zaključak, kojim se predlaže Savezu, da se »Sokolski Glasnik« pretvori u dnevni list.

Sokole, ne podaj se alkoholu!

(Prilikom »Sokolske Nedelje trezvenosti i štednje«)

U blizini granice između Srbije i Bosne, u bosanskoj varošici Foči, još pre četrdeset i nekoliko godina, Srbi su hteli da osnuju »Srpski Sokol«. Austrijske vlasti, međutim, nisu to odobrile, jer su bile svesne da to znači pojačavanje nacionalnog buđenja u narodu. Dr. Rista Jeremić, tada još student medicine, predložio da se to izvede na način, što će se u pravilima društva uneti i borba protiv alkohola. Građani se složili, i umesto »Srpskog Sokola« osnuje se trezvenjačko društvo »Pobratimstvo«. Pored sokolskih vežbi program je sadržavao i borbu protiv alkohola, zatim rad na širenju pismenosti, prosvete i uopšte na kulturnom podizanju naroda u Bosni i Hercegovini. Cilj »Pobratimstva« bio je ultranacionalan, zato su se u njemu i okupili svi nacionalisti. Odavde, malo docnije, 1905 god. pojavljuje se »Pobratimstvo« i u Sarajevu, a odatle se prenosi u Krajinu, gde nalazi veoma pogodno polje. Pred početak svetskog rata bilo je oko 90 tih društava, koja su priredivala i javne vežbe, kao sokolska društva. Sudba je htela, da na sam Vidovdan 1914 god. u Banjaluci bude zakazan i slet koji se nije odizao, jer su vlasti sve sakupljene

»Pobratime« razjurile, pošto je Principov pucanj odjeknuo celom Bosnom.

Tako je postala, sama po sebi, veza između Sokolstva i pokreta trezvenosti. Ali nije samo to dokaz, da sokolska ideja ima dodirnih tačaka sa borbom protiv alkoholizma. Sama zamisao i cilj Sokolstva je stvaranje zdravog, slobodnog, duševno čvrstog, moralno jakog čoveka sa novom snagom i novom dušom, a što se u svojoj osnovi ni najmanje ne razlikuje od onoga čemu teži pokret trezvenosti, odvracajući svakog koji je sposoban da to shvati od alkohola. Pa ipak, svaki Soko nije trezvenjak, a ni svaki trezvenjak nije Soko. Čak postoje slučajevi da se među Sokolima alkoholiizam ne smatra kao zlo koje upropašćuje telo i dušu, naročito među vežbačima, svedjedno da li ga u većoj ili manjoj meri piju. To oni pravdaju time, što se fizička iznurenost, kako oni misle, nadoknađuje alkoholom, i što drugarski i bratski odnosi između pojedinaca koji piju, utiču i na one što ne piju.

Ne treba se bojati istine, i ovde ćemo je izneti. Veliki broj Sokola podaje se alkoholu, bilo umereno, bilo bez mere. To rade i Česi, to ra-

de i Poljaci i Rusi. I kod drugih gimnastičkih i sportskih zajednica, alkohol je u dosta znatnoj meri zastupljen, iz iste zablude kao i kod Sokola.

Da, zablude je, da alkohol može nadoknaditi utrošenu energiju bilo u sportu bilo u radu. To je naučno dokazano. Postoje i odvojena mišljenja, to je tačno; ali ona su daleko u manjini i daleko manje argumentovana, jer se danas bez malo svi fiziolozi slažu u tome, da ni fizički ni duševni rad u pijanom stanju ne nadmašuje radnje trezvenog. Između ostalih, francuski naučnik Šovo kaže, da upotrebom alkohola: 1. — apsolutna vrednost mišićnog rada opada; 2. — telesna energija se pri radu troši nesrazmerno sa rezultatom. Za manji rad se utroši više energije nego što bi se utrošilo bez alkohola.

U prilog toga da čovek ne treba da pije, govori sve što je svesno, sve što je zdravo, sve napredno, sve što je trezveno. Kad bi se nekako čovek mogao da izmeri na terazijama u pijanom i trezvenom stanju, i to se prikazalo grafički, onda bi čovek pijanica izgledao kao puž, prema trezvenom čoveku, sa uzrastom Meštrovićevog Pobjednika. Nema ničeg u zdravome čoveku, što bi od njega tražilo da pije. Sve što ga na to nateruje, nezdravo je ili lažno.

Pa zašto ljudi piju? Teško je na to odgovoriti, a možda najteže nama. Kod nas se ne pije samo radi razveseljavanja, nego smo za tu kap alkohola vezali svoju veru. U narodu vlada običaj, da kad se sastanu ljudi i piju, da se pre nego se pije, nazdravi. Prve reči su kod toga: »Pomozi, Bože« ili »U ime Božje«, »U ime Boga i Svete Trojice« itd.

Zdravica je često vrlo duga, i u njoj je sažet ceo rodbinski, bratski ili drugi izliv želja jednoga prema drugome. Ni jedna se čaša alkohola ne popije, u takvim prilikama, a da se ne spomene Bog i Božji sveci. I sada, ko sme u narodu reći, da je alkohol zlo, da to čini jezgru današnjeg društva trulom i koruptivnom, — kako se izrazio profesor Dr. Avgust Forel? Ko sme? Kad bih rekao »niko«, demantovali bi me oni retki, smeli, radnici, koji su ipak digli ruku i ukazali na toga neprijatelja duše i tela. Ima ih, samo se njihov glas ne čuje. Ni sve zlo, ni sva prolivena krv, ni onaj žalosni vrisak žena i dece, koje je pijanstvo izbacilo na ulicu, ni one nagrižene duše samih pijanica, nisu u stanju da narod uvere, da je Bog jedno, a alkohol drugo.

Dokazivati da je alkohol zbilja opšte socijalno zlo, i strašan neprijatelj; da on, kako kaže Viljem Džems, sužava polje svesti, moglo bi se dan i noć, i da se opet sve ne

iscrpe. Ti dokazi se vide na svakom mestu, u svakodoba, i skoro na svakome čoveku. Jer alkohol ne uništava samo pijanice, nego truje i sve one generacije koje iza njega dolaze. Pokojni Jovan Danić, redak predratni borac protiv alkohola, izneo je u jednoj svojoj studiji ovaj primer Pelmanovog ispitivanja o porodu jedne pijane i propale žene: znalo se za 709 njenih potomaka, u vremenu od 75 god. od kojih je 106 bilo vanbračno rođeno, 142 bili su prosjaci, 181 prostitutke, 76 zločinaca među kojima 7 ubica. Državu je stala ova žalosna porodica za 75 god. 5 miliona maraka. To je jedan primer, koji ne samo da nije redak, nego vrlo čest.

Kod nas u kaznenom zavodu u Sremskoj Mitrovici, proučavali su zločine i utvrdilo se, da ih je najveći deo izvršen u subotu ili nedelju, u pijanom stanju. Od 100 ubistava, 74 učinjeno je u piću. Ili da vam navedem primer Dr. Bezona, koji je prema statistici Švajcarske utvrdio, da je od 8190 idiota, koliko ih je u vreme popisa stanovništva utvrđeno, bilo u pretežnom delu začeto u vreme berbe i mesojeda, tj. kad se najviše alkohol upotrebljava. Kod nas je Dr. Teodor Mikić izradio interesantne podatke o alkoholu kod naše omladine, i utvrdio, da kod srednjoškolske omladine u Dravskoj banovini, njih svega 21%

Godišnja skupština župe Kragujevac

Po tradiciji ove župe da se svake godine skupština održava u drugom mestu, 4 i 5 marta održana je u Kragujevacu osamnaesta godišnja skupština Sokolske župe Kragujevac.

Iz izveštaja funkcionera o redovnom tehničkom, prosvetnom, socijalnom, zdravstvenom, statističkom i privrednom radu, razabiru se pojedini opsežne aktivnosti u dvadeset društava i devedeset i pet četa župe Kragujevac. Taj rad bio je intenzivan, kao i u ranijim godinama, za opšte dobro, za fizičko jačanje i kulturno podizanje našeg naroda, za izgradnju boljeg i potpunog čoveka i u pogledu nacionalnog vaspitanja, te narodnog i državnog jedinstva.

I ove godine je kod sokolskih četa naročito napredak postignut u higijenskom i poljoprivrednom radu. Tako je na poboljšanje higijenskih prilika u selu u g. 1938 na teritoriji župe podignuto više česama i pojava za stoku. Izrađeno je 18 dubrišta, 71 nužnik, 130 pljuvačnica, a otkrečeno je 1000 kuća. U četi Donji Katun (matično društvo Kruševac) priređena je vrlo uspela higijenska izložba, koja je trajala 11 dana. Izloženo je bilo 180 predmeta. Izložbu je posetilo preko četiri hiljade lica.

Radilo se zatim mnogo na podizanju voćarstva i pošumljavanju goleti, i na pčelarstvu. Voćnjaci su podizani na školskom ili opštinskom zemljištu, ili su članovi, blagodarajući savetima i knjigama koje su dobili, radili na unapređenju svojih voćnjaka. U toku 1938 godine posađeno je 8717 voćnih sadnica, okalemljeno 2500 voćaka i posađeno oko 5000 šumskog drveća. Izređeno je na stotine modernih košnica, nekoliko mostova na rekama i potocima, a vršena je i opravka puteva.

Ne manje uspeha pokazano je i u radu prosvetnom i tehničkom, u selu. Skoro sve čete imaju svoje knjižnice i drže časopise sokolskog i drugog sadržaja. Tehnički rad u četama vodilo je 86 prednjaka: 34 sa saveznim (vojničkim) tečajem, 37 sa župskim i 15 sa društvenim. Javnih časova održano je 40, a akademija 28, sa više hiljada vežbača svih kategorija. Žensko vežbače članstvo svih kategorija dobro je zastupljeno u ovoj župi, što je svakako jedinstven primer na teritoriji našeg Sokolstva.

Osim ovog redovnog rada, sve jedinice u župi uložile su i ulažu ogroman napor u sprovođenju Petrove Petoletke. Podižu se sokolski domovi, spomenici Kralju Aleksandru,

ili palim borcima i narodnim žrtvama za vreme rata, — izdržavaju se siromašna sokolska deca itd. Dalje je u okviru Petoletke u različitim četama zasaden 3299 komada raznog voća, a 30 ari jabukama i kajsijama; okalemljeno je voća 8697 i 200.000 kom. loze za izvoz; pošumljeno je 8 hektara goleti sa 30.000 bagremovih sadnica i 3000 orahovih; nabavljeno je 100 komada košnica. Izrađena su 4 letnja vežbališta, osvećeno je 6 sokolskih zastava, podignuta su 3 mosta itd.

Starešina Miloje Pavlović

Kod ovakvog rada u selu, razumljivo je što su na skupštini predstavnici sokolskih četa bili dobro zastupljeni i što se preko njihovih delegata čuo glas naroda iz ovih istorijskih krajeva, Šumadije i Sedmoratne Žiće. Iz njihovih usta čulo se je, da se najbolje putem sokolskih četa može selo unaprediti i prosvetiti. Oni su najbolje osetili naše sokolsko načelo, da je Sokolstvo narodna organizacija, i da za to ona ide u narod.

Drugog dana je održan najpre zbor društvenih i četnih prosvetara, na kome je izložio plan prosvetnog rada brat Miloš Stanojević, predsednik Saveznog prosvetnog odbora. Pre početka svečanog dela skupštine, delegati su prisustvovali arhijerejskoj liturgiji, koju je služio g. Dr. Nikolaj, episkop Žički.

U 10.30 časova je starešina župe, brat Miloje Pavlović, direktor učiteljske škole, otvorio skupštinu u sali Sokolskog doma. Upućen je pozdravni telegram Nj. V. Kralju Petru II i

Savezu, što je skupština pozdravila dugim aplauzom. U to je u salu ušao episkop žički g. Dr. Nikolaj, koga su prisutni toplo pozdravili. Kad su se manifestacije stišale starešina je toplo pozdravio episkopa Dr. Nikolaja, delegate Saveza, braću M. Stanojevića i Dr. T. Protića, kao i druge izaslanike, a potom je održao vrlo lep prigodan govor. Pošto je naglasio radost što su se Sokoli iskupili u ovim mutnim vremenima, da se dogovore i posavetuju kako da najbolje ispune sokolsku dužnost, brat Pavlović je govorio o ciljevima i zadacima Sokolstva i sokolske župe, naročito u vezi sa župskim sletom, koji će se održati o Duhovima u Kruševcu. Ova sokolska priredba pada u 550 godini od Kosovske bitke, pa tim sletom želimo da potsetimo na te dane kada je sa teritorije župe Kragujevac pošla vojska pod Knezom Lazarom i pala na Kosovu, boreći se »za krst častni i slobodu zlatnu«. Zatim je istakao značaj Petrove Petoletke i svesokolskog sleta u Beogradu, 1941.

U ime Saveza SKJ skupštinu je pozdravio brat Miloš Stanojević, predsednik SPO. U svom toplom govoru, koji je često puta bio prekidano oduševljenim klicanjem, brat Stanojević je sugerirao vedar optimizam, veru u budućnost Sokolstva, naroda i države. Naglašujući da je Sokolstvo niklo u teškim prilikama, izazvano neophodnim potrebama spasavanja što je narodno i slovensko, ono je imalo svoje svetle dane i trnovit put u prošlosti. Pa kako je neophodnost iziskivala da se Sokolstvo rodi, tako iziskuje da ono danas i postoji i da radi, zbog sadašnjosti i zbog budućnosti. Jer Sokolstvo je najjača spona između pojedinih delova našeg naroda.

Govorilo je još nekoliko delegata, onda su aklamacijom usvojeni svi izveštaji i određeno je da se iduća župska skupština održi u Čačku. Aklamacijom je izabrana nova uprava, na čijem čelu sa ponovo — već 13 godina — nalazi brat Miloje Pavlović, poznati pedagoški i sokolski radnik.

Skupština je protekla u takvom sokolskom dahu da će svima prisutnima ostati u trajnoj uspomeni.

ROK NATEČAJA ZA SLETSKE VEŽBE

Meseca novembra prošle godine smo raspisali natečaj za sastav prostih vežbi i vežbi sa spravama za članice, ženski naraštaj i decu, za II svesokolski slet Saveza SKJ u Beogradu. Rok natečaja je 1 maj o. g.

IDEJNE ŠKOLE

Pošto se sada održavaju po župama zborovi društvenih prosvetara, neće biti na odmet ako se nešto progovori i o »Idejnim školama za novo članstvo«, po društvima. Ovo pitanje se zadnjih godina pretresa na zborovima prosvetara, a po negde je bilo i pokušaja, ali još se nikako nije došlo do sigurnog, sistematskog i jedinstvenog sprovođenja idejnih škola u svima jedinicama, i ako br. S. P. O. radi na tome i želi da u tom radu učestvuje celo Sokolstvo.

Idejne škole su nam neophodne, a naročito sada u vremenu »Petrove petoletke«, jer se još uvek i među starim članstvom nalazi veliki broj onih, koji ne poznaju osnovne stvari naše sokolske organizacije. I danas ima takvih koji ne znaju ili vrlo malo znaju o Tiršu; o putevima i ciljevima sokolstva; o sokolskom pozdravu; o bratstvu i sokolskom »ti« itd. Iz toga neznanja i nepoznavanja naše ideologije i organizacije, razvijaju se mestimično i sukobi ili nesuglasice, koje u pojedinim jedinicama sputavaju pravilan rad. A što je najgore, takvih ima i među samim funkcionerima, koji su, bilo kojim putem to mesto zauzeli i možda potisli one prave sokolske radnike, kojima te funkcije u stvari pripadaju. Stoga se i dešava, da se takvi ogлуše na nekoliko poziva od strane br. župe ili Saveza u pogledu kakvog izveštaja. (Na pr. da od celokupnog broja jedinica župi pošalju god. izveštaj tek 30%). Pa kad su takvi na čelu, kako će oni naučiti i vaspitati novopridošle članove?

I u svojim planovima za Petrovu petoletku stavili smo zadatak da svoje članstvo unapredimo u svakom

pogledu, a to nam nameće potrebu idejnih škola, kako za novo, tako i za staro članstvo. Stoga ću pokušati da ovde nabacim plan i uputstva za te idejne škole:

1. Da se u toku 1939 godine održe idejne škole za sve članstvo (novo i staro).

2. Da se u buduću ima održati svake godine idejna škola za novo članstvo, bez obzira na broj.

3. Da onaj koji nije prošao kroz idejnu školu ne bude primljen za stalnog člana.

4. Najpogodnije doba za održavanje škole je, od oktobra do decembra svake godine, jer tada prestaju poljski radovi.

5. Idejna škola imala bi ove predmete i broj časova:

a). Istorija sokolstva, 2—3 časa
b). Ideologija sokolstva, 1—2 časa

v). Putevi i ciljevi, 1—2 časa

g). Organizacija i administracija, 1—2 časa

d). Dobrovoljna sokolska disciplina, 1 čas

e). Uticaj telovežbe na duhovno i telesno vaspitanje, 1—2 časa

d). Štednja i trezvenost 1—2 časa.

Prema gornjem rasporedu škola bi trajala 8 ili 12 časova, prema mesnim prilikama; ali ne bi smela da traje duže od 4 ili 6 dana, tj. svaki dan po 2 časa. Svakako, za sve jedinice moraju važiti svi predmeti. Materijal za predavanja lako se može naći u sokolskim knjigama, koje treba da imaju sve jedinice, a predavače treba uzeti iz samog društva, ili iz jače susedne jedinice.

Mokrin. Dušan Adamov, prosvetar

Tečaj za vode seoskih sokol, četa u župi Skoplje. (Vidi str. 5.)

ne pije nikakva alkoholna pića, a da organizovanih apstinenata ima svega 9%. Karakteristično je kod njegove statistike, što je utvrđeno, da ne piju najviše deca radnika 33,5%, dalje činovnika 32,3%, a najmanje deca samostalnih građana i to 26,9%. Znači, da je često i bolje materijalno stanje uzrok da čovek radi ono što nije dobro.

Ali svi dokazi nisu u stanju da okrenu čoveka, ako je on u dušaru, ako nije sposoban da sam sebe veri da piti znači lagati samoga sebe i ubjati dušu u živome telu. Jer naj pije koji nije u stanju da žigot gleda otvoreno u oči, koji se boji istine; jer se za istinu treba boriti. Odbaciti od sebe smrad alkohola, mogu samo oni retki, čvrsti, duhom slobodni ljudi, koji pred životom stoje izdignute glave, i sa osmehom na licu prolaze kroz sve gudurice, sve pukotine koje je ljudska ruka u društvu stvorila. Život je borba, to zna svako. Oni koji žive bez bure, koje voda izbacuje na površinu bez njihovog truda i muke, treba da računaju na to da ih prva bujica može ponovno preplaviti i zanesi daleko od onoga što danas imaju. Dok čovek, koji je svoj život izgradio svojim pospšenim snagama, koji se probio kroz ljudsku trulež svojom dušom i svojim telom, za toga više ne postoji nikakva opasnost da može u životu pokleknuti, da ga može društvo obezglaviti, o-

ramotiti, ili osiromašiti. A čovek kroz ceo taj dugi mračni i blatnjava put života, sa alkoholom će se najčešće sretati, jer mu se on, »kao spasilac bola i tuge« javlja na svakome zavijutku. Pobediti njega znači izneti pobjedu nad najvećom nemani društva.

Da li je Soko sposoban da se uvrsti u red tih retkih ljudi? Ma koliko da Sokolstvo traži od svojih članova da zbac sa sebe sve što sputava njihovu slobodu duha i tela, što koči zdrav napredak našeg naroda, svaki Soko u tu borbu nije ubrajao i alkoholna pića, te pije i dalje. Možda to čini nesvesno kao i svi ostali koji su daleko od toga da bar jedno sokolsko načelo ispune. Možda, ali samo to ne može da ga opravda; jer Soko može biti samo onaj čist, kristalan, nekompromisan i snažan čovek, koji borbu za boljim i još boljim shvata u punoj meri i tako je i izvršuje. Nema i ne može biti polusokola, oni koji se pridržavaju jednog načela a drugo odbacuju. Soko je ceo čovek, ili ništa. Zato, treba da se primi kod svih Sokola i borba protiv alkohola. Mi se moramo pustiti u borbu, jer je Sokolstvo za to najpozvanije; ono uživa u narodu najveće poverenje.

Sokole, eto razloga, radi kojih te odlučno pozivamo, da se ne podaješ alkoholu!

Dr. Relja Aranitović

Rad velosipedskog oteka Saveza Sokola K. J.

Pročelnik i izvestilac Velosipedskog oteka Saveza SKJ, brat pukovnik Dimitrije Pavlović podneo je na sednici Izvršnog odbora SSKJ, referat o tom oteku, iz koga vadimo ove zanimljive podatke.

U prošloj godini Sokolstvo je pod svoje okrilje uzelo velosiped kao spravu od sada neiskorišćenu za telesno vežbanje sokola. Velosiped je i do sada iskorišćavan kod nekih sokolskih jedinica, naročito onih u severnim krajevima naše države, ali to nije bilo sistematski organizovano.

Pošto je stručni odbor načelnštva S. S. K. J. rešio da se u sokolskim jedinicama osnuju velosipedski oteci, pristupljeno je radu na osnivanju ovih oteka. Odziv bratskih sokolskih jedinica u prošloj godini bio je vrlo dobar.

Osnovano je svega 61 velosipedski otek. Najviše ih je osnovano u župi Maribor (16 na broju). Župa Beograd ih ima 12, župa Novo Mesto 5, župe Niš i Sarajevo po 4; župa Skoplje 3; zatim župe Cetinje, Kragujevac, Novi Sad i Osijek po 2; i konačno župe Celje, Koprivica, Ljubljana, Mostar, Petrograd, Sušak, Rijeka, Šibenik-Zadar, Tuzla i Vараždin po jedan. Jedino u župama Banja Luka, Bjelovar, Kranj, Split,

Užice i Zagreb, ni jedna jedinica nema velosipedskog oteka.

Nadamo se da će u ovoj godini osnivanje novih oteka i rad po sokolskim jedinicama biti plodan. Velosiped u Sokolstvu treba smatrati kao spravu, koja se zbog svoje pokretljivosti i jeftinoće, kao prevozno sredstvo, sve više vida u javnom, vojničkom i sportskom životu.

U vojničkom životu njegova je primena velika. Za vreme svetskog rata, a i posle, vidi se njegovo iskorišćavanje do maksimuma. Upotrebljava se kao sredstvo za vezu, a naročito pri upotrebi brzih jedinica. U svim vojskama organizovane su velosipedske jedinice i na njih se polaže velika nada.

Velosiped će Sokolstvu poslužiti u ovim slučajevima: Pri brzom prenošenju svih potrebnih izveštaja i pošte; pri obilasku sokolskih jedinica; prilikom izleta i utakmica; prilikom javnih časova; pri sokolskim povorkama i svim javnim manifestacijama, u kojima uzimaju učešće i sokolske jedinice. Koristi od svega ovoga nesumnjivo su, ne samo za Sokolstvo, već i za našu vojsku.

U velosipedskom oteku S. S. K. J. privode se kraju pravila, pravilnici, uputstva itd. koji će se uskoro izdati bratskim sokolskim jedinicama. Na ovaj način velosipedski oteci radiće po sistemu koji je već ustaljen kod naše vojske, te će predstavljati solidnu i smišljenu organizaciju.

Naš plan rada je: 1) Nastojanje da se kod svih bratskih sokolskih jedinica organizuju velosipedski oteci; — 2) Sprovođenje nastave po predmetu — kao što je to kod vojske predviđeno; — 3) Organizovanje utakmica, društvenih - četnih, župskih i saveznih. Ove utakmice biće podeljene na utakmice u vožnji (na kraće i duže staze i strojeve radnje) i utakmice u vožnji u vezi sa gadanjem iz pušaka i pištolja.

Na kraju želja je, da Sokoli na Svesokolskom sletu u Beogradu, 1941, učestvuju na velosipedima i da sa njima prikažu radnje koje će se za taj slučaj naknadno propisati.

ZBOR PROČELNIKA ZA SPP ŽUPE ŠIBENIK ZADAR

U prostorijama sokolskog doma u Šibeniku održan je 4 februara zbor društvenih i četnih pročelnika za SPP.

Zboru je prisustvovalo 35 delegata, a otvorio ga je prosvetar Sokolske župe, brat Bogić Dr. Grga, koji je vrlo biranim rečima prikazao potrebu održanja ovakvih zborova u sokolskim jedinicama i zaželeo da ova plemenita akcija bude u našoj župi u punoj meri izvedena.

Pročelnik za SPP, br. Kramarić Ivo je prikazao delegatima historijat SPP, a zatim prešao na organizatornu i izvršnu stranu SPP na teritoriji župe.

Iz izveštaja pojedinih delegata se videlo kakove su zavete dale i izvršile pojedine jedinice u župi, pa je tom prilikom konstatovano da se zavetne obaveze provode sa velikim razumevanjem i marom.

Klerikalci prete „prahom i pepelom!“

Kampanja protiv Sokolstva u jednom delu reakcionarne štampe, a naročito u nekim listovima dravske banovine, nastavlja se intenzivno i sa istim metodama, izvrtanjem istine i neloyalnošću. Glavni organ za tu kampanju je list klerikalnih studenata, »Straža v viharju«, čije metode u prikazivanju Sokolstva smo ocrtaali u jednom od prošlih brojeva a čije članke redovito prenosi »Domoljub«, sa ciljem da u što šire narodne slojeve ubaci što više neistina o Sokolstvu i o svim velikim, nacionalnim i moralnim idealima koji su u vezi sa Sokolstvom.

Posle napisao u kome je dokazivao da je Sokolstvo najveći protivnik Boga i vere, »Straža v viharju« objavljuje u br. od 23. februara članak pod naslovom »Ideologija narodne propasti« u kome dokazuje, da sokolska gesla »Jedan narod, jedna država i jedno Sokolstvo«, kao i to da narod treba da se okuplja, bez obzira na veru i na stalež, predstavljaju ideologiju narodne propasti i poniženja. I sada zamislite na kakvoj je visini moral tog lista koji ideologiju o narodnom jedinstvu oglašuje za ideologiju narodne propasti, a u isto vreme njegova skupina zvanično pripada partiji, koja u svom programu na prvom mestu ima tu istu ideologiju? I kakav je n. pr. moral »Slovenca«, koji u broju od 2 marta harangira protiv brata Gangla, zato što piše i u srpskohrvatskom jeziku, kad se zna da se i njegovi šefovi svuda u Beogradu služe također tim jezikom i da u njemu uređuju?!. Kao da je bratu Ganglu potreba da dokazuje ljubav za slovenački jezik, u kome je toliko lepa napisao, još u vreme dok su se njegovi protivnici u Beču, u interesu vlasti, i tekako služili nemačkim jezikom?!

U istom tom članku »Straža v viharju« pokušava da Sokolstvo dovede u vezu čak sa nemačkim nacionalsocijalizmom, ma da je opšte poznato sa kolikom poštivošću se baš Sokolstvo suprotstavlja opasnostima za našu severnu granicu i sa kolikom doslednošću je Sokolstvo istrajalo na demokratskim i slovenskim principima, u isto vreme dok su se u klerikalnom taboru čule reči udvijenja za fašizam, nacionalsocijalizam i za totalitarne režime. Zar nije, u ostalom, infamno da se iz istih krugova, iz kojih se je u potajnim okružnicama Sokolstvo denunciralo da je zatrovano komunizmom, sada oglašava kao da je u vezi sa nacionalsocijalizmom? I zar nije još gore od toga, kada se za Sokole u Jugoslaviji, a naročito u Sloveniji tvrdi, da su »preko noći postali Jugosloveni«, kada se zna, da je Sokolstvo u Sloveniji pod Austrijom moralo da izdrži najteže progone baš zato što se borilo za jugoslovenstvo, a protiv služničkih austrijskih tendencija Sušteršičeve stranke, čiji su pitomci današnji gospodari »Straže v viharju«.

Sve to vrlo dobro znaju u klerikalnom taboru, ali su u tolikoj meri uspeli, da zatruju svoje čitaoce, da su ubeđeni, da će ti čitaoci poverovati i najgoroj njihovoj neistini. To u toliko pre, što je njihovim čitaocima, pod pretnjom najtežeg greha, zabranjeno da povire u druge listove, i što je tim drugim listovima u dravskoj banovini onemogućeno, da niti najutvrđenijim činjenicama odgovore na lažne napadaje klerikalne štampe. Tako je n. pr. »Slovenec« objavio nedavno članak, pod naslovom »Lažni mučenici«, u kome je tvrdio —, ako je neki Sokol bio premešten, da to nije bilo nikako zato, što je pripadao Sokolstvu, već za to što je radio protiv vlade. Ali kad su mu spremjeni dokazi da su pojedini učitelji bili premešteni, baš zato što su »zadrti Sokoli«, onda taj odgovor ni u jednom slovenačkom listu nije uspeo da ugleda svetlo! Zar to nije privilegovanost najmračnijeg srednjeg veka, po kojoj je njima dozvoljeno da izvrću sve što žele, a drugima nije do-

pušteno niti činjenice da navedu u svoju odbranu?

Ko, međutim gaji fašističke, totalitarne i terorističke želje, koje idu za potpunom privilegovanost i za ukidanjem svake demokratije?! — Na to nam najbolje odgovara sama »Straža v viharju«, koja u broju od 2 marta, posvećenom opet napadajima na Sokolstvo, priznaje otvoreno da su priču o »privilegovanosti« Sokola izmislili samo za to da mogu zahtevati svoju, ali ne više izmišljenu, već istinsku privilegovanost!

U članku »Mi gremo naprej« oni bez ikakvog uvijanja, — kao što bi to kazao neki šef jurišnih odreda, ili neki Šanjo Mah, — kažu i nagoveštaju: »Mi zahtevamo da se na srednjoj školi uvede potpuna privilegovanost »Slovenske dijaške zveze« i da u buduću jedino naša organizacija ima monopol na vaspitanje omladine.« I onda nastavljaju: »Dolazi nova garda, garda slovenačke katoličke omladine, koja će biti kao i Hlinkina garda. Slovenska dijaška omladina ustaje i njeni zahtevi su jasni i odlučni. Ona zahteva privilegovanost, jer ona jedina ima pravo na to!« — Šta veli »Slovenec« na ovaj, otvoreni i sto procentni fašizam i totalitarizam svoje uzdanice?!

Međutim, reakcionarni janičari unapred najavljuju i kako bi taj totalitarizam izgledao, kada bi im narod dopustio da mu zasednu na grbaču... U istom tom članku oni, bez ikakva stida, poručuju: »Tirševa garda mora nestati iz slovenačkog naroda!« i »na mestu Tirševih legija ostaće samo prah i pepeo!«

Kao što se, dakle vidi, obožavatelji inkvizicije i duhovni sledbenici onih, koji su protiv slobode misli

operisali lomačama, vraćaju se omiljenom oružju, — pretvaranju u prah i pepeo... Ignis sanat! Lomače za ljude i domove, a »auto da fe« za knjige i za misli! Potpuni i sto procentni srednji vek, daleko gori, nego li je u Slovačkoj!...

Razume se samo od sebe, da nas to reakcionarstvo janičarstvo Sušteršičevih gojenaca ostavlja potpuno mirne, kao što nas je ostavljalo mirne i onda, kada je, skupa sa njima, isto takvim »prahom i pepelom« protiv nas nastupala austrijska policija. Mi ćemo se i dalje nepokolebljivo boriti protiv njih, ali ne prahom i pepelom, već slobodom i istinom! Ma koliko da to »Slovenec« ne shvaća (a i ne može da shvati, jer klerikalizam nema uopšte osećaja za pojam istine!), mi možemo mirne duše da raspravljamo i o nedostacima u svojoj organizaciji, baš zato što smo jaki! Nismo mi obožavatelji načela, da je istina samo za one, koji su na vrhovima, a pred pokornom rajom da treba skrivati i najkrupnije grehe visoke hijerarhije. I zato je potpuno promašen »Slovenec« napadaj, u broju od 2 marta, kojim bi, iz članaka braće Gangla, Brzakovića i Tadića, objavljenih u »Sokolskom Glasniku«, hteo da iskonstruiše novu laž, kao da »sokolska društva propadaju« i kao da nas »članstvo ostavlja«.

Ne, gospodo, Sokolstvo napreduje svuda, pa je čak i u dravskoj banovini, koja je već nekoliko godina prepuštena na milost i nemilost kampanji protiv Sokolstva i protežiranju fantovske omladine, — dvaput jača nego li je ta omladina! A jasno je i zašto: Sokole okuplja svest, a fantovsku omladinu nesvest. I čim im se jednoga dana izmakne nada, da će silom vlasti svoje protivnike moći da pretvaraju »u prah i pepeo«, razbežaće se sami od sebe, kao da ih nikada nije ni bilo. A, dotle, — malo mrzle vode na usijane glave!..

Tečaj za Načelnike Sokolskih četa u Sarajevu

Načelništvo Sokolske Župe Sarajeva održalo je trodnevni tečaj za načelnike Sokolskih četa od 19—21 februara. Ovom tečaju prisustvovali su uglavnom načelnici četa, ili njihovi

zamenici, a bilo ih je u svemu 34 iz 28 četa; i to: iz čete Alipašin Most 1, Podviteza 2, Metaljke 1, Seljani 1, Miljevine 1, Reljeva 1, Raskršća 1, Čekrčica 1, Kralupa 1, Ozrena 1, Iliđe 1, Stupa 1, Gornjeg Vakufa 1, Podromanje 1, Zaborka 1, Kraljevca 2, Radovlja 2, Vojkovića 1, Raspotočja 1, Dovlića 2, Kakanj Doboja 2, Ričica 1, Vraca k/S 1, Pazarića 1, Semizovca 1, Rakovice 1, Trnova 1, i Buloga 2.

Tečajci su za ova tri dana savladali, pored prostih vježbi za sletove u 1939, i sve potrebno gradivo za ovu godinu. Postignuti uspeh je odličan, a disciplina za vreme tečaja bila je uzorna.

Ovaj trodnevni tečaj pokazao je Načelništvu Župe da će kratki tečajevi za čete biti uvek posećeniji, nego li tečajevi na više dana, jer na višednevnim tečajevima za čete, održanim zadnjih godina, nikad nije bilo dovoljno tečajaca.

Radilo se je 8 časova dnevno, a tečaj je vodio brat Salem Jajatović, župski prednjak. Pored toga je na tečaju predavao i brat načelnik župe, Ružička. Prehrana je bila u So-

kolskom domu društva Matice, a prenoćište u dačkoj menzi o trošku Župe, dok su čete same snosile putne troškove za tečajce.

Vredno je istaći poštivošću po jedinim polaznika koji su morali pešačiti po 20 sati da bi taj tečaj po-
hadali. Tečaj je u nekoliko mahova

posetio i brat starešina Župe, dr. Besarović, koji je i zaključio tečaj.

+T

Tačno tako!

»Sokolska volja«, koja izlazi u Ljubljani, objavljuje u poslednjem broju ovu belešku:

U Pragu je ustanovljen nov nemački kulturni centar. Prilikom otvorenja govorio je nemački poslanik Kundt, koji je naglasio, da su Nemci u Češkoslovačkoj u svemu jedno sa Nemcima u Rajhu. G. Kundt je kazao: »Mi svom dušom pripadamo nemačkom Rajhu, nacional-socijalističkoj stranci i njenoj ideologiji. I zato se držimo načela koja je postavio Hitler, vođa Rajha«. — Prema logici te izjave, bilo bi opravdano, kada bi svaki Jugosloven, ma u kojoj državi živeo, smeo da kaže: »Mi pripadamo dušom Jugoslaviji, pripadamo jugoslovenskoj nacionalnoj ideologiji. I zato se držimo načela, koja je postavio Viteški Kralj Aleksandar I. Ujedinitelj Jugoslavije«.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Sokolstvo u Jugoslaviji će također biti zastupano na velikoj međunarodnoj izložbi u Nju Jorku, preko zbirke fotografija iz sokolskog rada i života, koju će direkcija »Putnika« izložiti u našem paviljonu.

*

Zamenik starešine Saveza SKJ, brat dr. Vladimir Belajčić unapred je poslednjih dana za sudiju II grupe 1 spetena kasacionog suda, B. odeljenja, u Novom Sadu. Bratu dr. Belajčiću naša najsrdačnija čestitanja!

*

Pod pokroviteljstvom brata Engelberta Gangla, sokolsko društvo Beograd I, održalo je svoju tradicionalnu slovensku kostimiranu zabavu, 4 marta t. g. Posle pozdravnog govora starešine društva, br. Dr. M. Feliksa, koji je izneo značaj ove priredbe, izveden je kratak program uz sudelovanje jugoslovenskog akademskog pevačkog društva iz Zemuna.

Tom prilikom prosvetar društva, profesor dr. T. Ilić, govorio je o značaju Sokolstva kod slovenskih naroda. Ženski naraštaj izveo je nekoliko motiva naših narodnih igara, a članovi i članice lepo su gostima prikazali »Moravsku besedu«.

Zabava je bila odlično posećena, a bilo je i lepih narodnih kostima, naših i drugih slovenskih naroda.

*

Sokolsko društvo Dock Sud Boca, u Argentini, u Južnoj Americi, održalo je 22. januara, u sokolskim prostorijama glavnu godišnju skupštinu, kojoj je prisustvovalo do 150 članova i simpatizera. Skupštinu je otvorio starešina, brat Josko Šarlija, pozvavši prisutne da u prvom redu upute pozdrave našem Starešini, Nj. V. Kralju Petru II. što je od prisutnih prihvaćeno spontanom klicanjem Kralju, Kraljevskom Domu, Jugoslaviji i Sokolstvu. Rad društva u minuloj godini je zadovoljavajući.

Izabrana je nova Uprava, u koju su ušli sa izvesnim promenama, skoro svi članovi prošlogodišnje Uprave. Ona se sastoji: Starešina: Milosavljević Branislav, Prvi zamenik Starešine, Šarlija Josip, drugi zamenik Pravdica Ivan, Tajnik Veža Matej; zatim Zonić Ante, Tomić Mile, Marija Blažina, Kijuder Dr. Viktor, Klaić Veselin, Vuković Jozo, Frano Markov, Sulčić Arh. Viktor, Mile Bižić, Lješar Nikola, Jašin Đoka, Popović Pavle, Vujačić Stevan i Rade Paunović. Časni Sud: Defrančički Josko, Danijel Lovrić, Stevan Reider, Mijo Ilić i Ante Filipi. Pregledači računa: Petar Lovrić, Visković Ante i Bajašević Svetozar.

Sokolsko društvo Dock Sud Boca ima odličan prednjački zbor, sa svim kategorijama vežbača i vežbačica, koji uživaju naročito ugled u američkom gimnastičkom i sportskom svetu.

*

Sokolsko društvo Mokrin je, 25 februara, održalo prvo debatan veče, sa temom »Idejne škole«. U debati su uzeli učešća mnogi članovi, pa će društvo takvim priredbama nastaviti. Sem toga, društvo je priredilo prednjački tečaj, koji je trajao četiri dana i koji je pokazao lep uspeh. Društvo je, zbog ostavke starešine Popova i načelnika Stanića, održalo vanrednu skupštinu te izabralo za starešinu Uroša Badrljicu, a za načelnika Uroša Malenčica. U okviru Petrove Petoletke društvo je odredilo da zaseda jednu šumu, koje do sada u Mokrinu nije uopšte bilo.

*

Sokolsko društvo Trbovlje je, u sokolskom domu, priredilo oproštajno veče pod starešini Rudolfu Pleskoviću, bivšem narodnom poslaniku, koji odlazi iz Trbovlja. Brat Plesković je poznati nacionalni borac, koji je za vreme rata stupio u dobrovoljce, boreći se protiv Austrije, a u trbovljanskom Sokolu je dugo godina bio jedan od najmarljivijih saradnika. Veliki broj članova se oprostio od br. Pleskovića, a starešina Jesih ga je pozdravio srdačnim govorom.

*

Sokolsko društvo Vinkovci je održalo dva vrlo uspešna predavanja i to

br. Aleksandra Nikolića »U čemu je naša snaga« i br. Đure Mrvaljevića »Lična sloboda i društvena pravda su sokolski ideali«. Društvo namerava da svake nedelje priredi po jedno predavanje, u čemu nailazi na vrlo lep prijem kod braće. Osim toga, društvo je uzelo u program i zidanje sokolskog doma.

Sokolsko društvo Gospić je priredilo, 4 marta, uspelo pozorišno veče, na kome se davao komad »Hej Sloveni« i niz manjih patriotskih i umetničkih tačaka. Zabava je bila vrlo lepo posećena. Sem toga je društvo organizovalo prednjački tečaj, koga vodi prednjak br. Milan Orel i koji će trajati mesec dana. Tečaj posećuju jedno veče braća, a drugo sestre. U poslednje vreme su nabavljene nove sprave pa tako tečaj ima naročitu privlačnost.

*

Sokolsko društvo Varaždin je izabralo ponovo za starešinu br. Vladu Pongračića i ustanovilo da za gradnju novog doma ima u gotovini i u nekretninama 400.000 dinara.

*

Sokolska četa Donji Krčin je, u okviru Petrove petoletke, osnovala knjižnicu i čitaonicu, kao i pozorišni otesek koji putuje po okolnim selima. Četa je zasadila preko 10.000 sadnica i pribire novčana sredstva za zidanje doma.

*

Sokolsko društvo Berane je ponovo izabralo za starešinu Jovana Ivovića i odlučilo da na proleće počne sa zidanjem sokolskog doma. Društvena imovina iznosi oko 200.000 dinara, a broj članstva se povisio na 150.

*

Sokolsko društvo Doboj je priredilo 26 februara predavanje br. Vojislava Nikolića o ulozi sokolske štampe; dok je pre toga isto tako uspelo predavanje o značaju Strosmajera za narodno jedinstvo održao br. Kosta Matijašević. Društvo namerava nastaviti sa predavanjima, samo bi bilo potrebno da ih članovi u većem broju posećuju.

*

Sokolska četa Sokolac održala je 19 februara zabavu u korist nabavke sprava i knjiga za sokolsku knjižnicu, u okviru Petrove Petoletke. Prvi zavet, izgradnju doma četa je već izvršila, u zajednici sa Zadrugarima, a dom je tako lep, da može da se zaista ponosi njime. Zasadila je 750 voćaka, ima pozorišnu sekciju, pevački hor i tamburaški orkestar, a sada se sprema da izgradi i trotoar u selu. Za sav taj rad naročito je zaslužan starešina, brat Radoje Đukanović, koji je nedavno nažalost premešten iz našeg sela.

*

Sokolsko društvo Plevlja je za starešinu izabralo direktora gimnazije, Bruna Marčića i utvrdilo da je uspeh društva u prošloj godini bio lep, a vežbanje se održavalo redovito. Sve su priredbe bile odlično spremljene.

*

Socijalni otesek sokolske župe Celje daje na znanje braći sokolima u čitavoj zemlji, da kod berze rada sokolske župe Celje, traže zaposlenje: jedan muškarac, sa 4 razreda realke i trgovačkom školom i sa praksom opštinskog tajnika, jedan muškarac, sa trgovačkom školom i praksom u fabrici, jedna ženska sila, sa građanskom i trgovačkom školom i praksom blagajnice i advokatske činovnice, jedan automehaničar, sa vojničkim šoferskim ispitom i četiri razreda građanske škole.

IZVEŠTAJ SOKOLSKJE ŽUPE MARIBOR

Sokolska župa Maribor je u ukusnoj knjižici, koja zaprema preko 60 strana, objavila izveštaj za godinu 1938, koji je vrlo lepo ilustrovan i koji sadrži sve podatke o veoma plodnom i pohvalnom radu te sokolske župe.

Iz Načelnštva SKJ

VESTI IZ NAČELNIŠTVA ZA ČLANICE I ŽENSKI NARAŠTAJ

Prema zaključku sednice Zbora župskih načelnika-ca od 27-1 o. g. održane se opšte savezne utakmice za članice i ženski naraštaj u višem i nižem odeljenju, 28 i 29 juna o. g. u Ljubljani.

Ove godine će se u Beogradu održati I ženske balkanske igre u septembru mesecu. Na ovim utakmicama će učestvovati I vrsta žena Saveza S. K. J. Propisane vežbe ćemo objaviti čim budu primljene od nadležnih faktora. Težina sastava biće od prilike kao za prošle međunarodne utakmice u Pragu 1938 g. Vrsta će biti sastavljena od 6 (4 i 2 zamenice) vežbačica.

Meseca novembra ili decembra o. g. učestvovaćemo sa I vrstom članica utakmicama SSS u Varšavi, i to: u slobodnim sastavima na spravama i prostoj vežbi.

*

Prema propisu Načelnštva Saveza, načelnštva župa treba da održe opšte utakmice za članice i ženski naraštaj, koje su ujedno izbirne za opšte savezne u višem i nižem odeljenju. (Za više odeljenje je potrebno da pojedinka postigne 60%, za niže 75% od svih mogućih bodova).

Savezne utakmice u višem odeljenju biće pregledne utakmice za Balkanijadu. Izbirne za Balkanijadu održaću se 6 augusta o. g.

One sestre koje su postigle na tim utakmicama najmanje 75%, ostaju nakon toga na zajedničkom treningu.

»ODBRANBENO VASPITANJE SOKOLSKIH ŽENA«

Štampanje knjige »Odbranbeno vaspitanje Sokolskih žena« nije moglo biti završeno u januaru iz tehničkih razloga. Knjiga se štampa i biće gotova u toku ovoga meseca.

Jedna uzorna četa

Sokolska četa Elez, jedna od najradnijih u župi Skoplje, izabrala je novu upravu sa vrlo malim izmenama, na čelu sa br. Ilijom Preradovićem, učiteljem. Četa Elez je vrlo lepe uspehe postigla na privrednom i prosvetnom polju, naročito u okviru Petrove petoletke. Iz izveštaja saznajemo o hiljadama voćnih sadnica, koje su okalemljene i posadene; o hiljadama metara žive ograde podignute od bagrema i trnja ili popravljene; o hiljadama čokota vinove loze, koju su braća nabavili i posadili; o pljuvačnicama, koje se zavode po kućama; o upotrebi kreveta i čaršava; o nepismenosti koju su uspeali da istisnu iz svoje sredine; o novonabavljenim poljoprivrednim spravama sa kojima obrađuju zemlju na racionalniji način, o desetina novopodignutih poljoprivrednih zgrada i objekata; o stotinama pročitanih knjiga i mnogim tečajevima održanim u četi; o mostovima, koje su sami sagradili i drugom mnogo koječemu, što su ovi vredni sokoli-nasljednici ovde učinili i ostvarili. Četa ima svoju uređenu knjižnicu sa preko 600 knjiga; mali muzej; kinematografski aparat, a izdaje i svoj mali litografski listić »Soko sa Lepenca«. Ovako redak i požrtvovan rad ovih sokola Hercegovaca, koji prenoše i na ove neplodne i mukotrpne zemlje svoju urođenu vrednoću i radinost, zaslužuje svaku pohvalu.

SLOVACKI SOKO U AMERICI

Slovački telovežbački savez »Sokol« u Severo-Američkoj Uniji je raširen po celoj zemlji i ima nekoliko župa: župu Hodžovu u Njujorku, župu Matuš Trenčianski u Pittsburgu, župu Jan Holu; zatim župu Jan Kolar u Landsvordu, župu Pavel Mudron u Jesupu, župu Danerovu u Džonstunu, pa onda župu Njitra itd.

Zahtevi naših Nemaca

Nemački listovi izveštavaju, da je predsednika glade, g. Cvetkovića, posetila deputacija Nemaca, koji žive u Jugoslaviji, pod vodstvom senatora Grassla. Deputacija je između ostalog, predala spomenicu sa glavnim željama nemačke manjine. U spomenici zahtevaju Nemci među ostalim, ukinuće zakona o zabrani kupovine zemljišta, u zoni 50 km od granice, imenovanje nemačkih banjskih savetnika, koji će biti u neposrednom dodiru sa pokrajinskim predstavnicima oblasti, i koji će ih redovno obavestavati o željama i pritužbama nemačke manjine; dalje osvrivanje zasebnih nemačkih srednjih škola i popunjavanje nemačke nastave u osnovnim nemačkim školama.

MISIJA NEMACA U INOZEMSTVU

Na jednoj priredbi društva za svetsku trgovinu u Berlinu, govorio je i ministar saobraćaja dr. ing. Dormüller o Nemcima u tudini. On je rekao da ti Nemci nisu samo predstavnici nemačke privrede, nego i nemačke ekspanzije. Ovi Nemci, kazao je dalje ministar, vođeni od svojih poslanika i konzula, vrše vrednu službu Nemačkoj. Stoga i uprkos pomanjkanja radne snage u Nemačkoj, nije u nemačkom interesu da se oni vrte u domovinu. Ko radi vani za Nemačku, mora vani ostati. Nemačke spoljne naseobine i pozicije ne smeju se nikako oslabiti, nego naprotiv, pojačati.

*

U Zagrebu je počeo izlaziti organ nemačkih studenata u Jugoslaviji »Student im Volk«. Izdavač je lista Willy Badl, predsednik društva nemačkih akademika u Jugoslaviji.

Telesno vaspitanje u svetu

PRED LINGIJADU U ŠVEDSKOJ

Švedski gimnastički savez je objavio svoj godišnjak za godinu 1939, koji je u prvom redu posvećen jubileju čuvenog švedskog gimnastičara Liga, kao i Lingijadi koja se za ovu godinu sprema u Štokholmu. Godišnjak, u različitim evropskim jezicima prikazuje uticaj Lingove gimnastike u 44 evropske i vanevropske zemlje.

Dosada su se za Lingijadu u Štokholmu prijavile ove zemlje: Danska, Norveška, Finska, Island, Nemačka, Engleska, Holandija, Belgija, Portugal, Rumunija i Estonija. Pošto rok za prijavu ističe tek 1. aprila, računa se da će se prijaviti još izvestan broj zemalja.

Inostrani učesnici na Lingijadi moraću da uzmu učešća u kursevima za Lingovu gimnastiku. Održaću se dva kursa na engleskom jeziku u novoj gimnastičkoj visokoj školi, na ostrvu Varmdölm, sat i po udaljenost od Štokholma.

TAKMIČENJA ITALIJANSKIH VEŽBAČA

Italijanski Kraljevski gimnastički Savez odlučio je da učestvuje na velikom međunarodnom takmičenju u Arnhajmu u Holandiji, između 27 i 29 maja, te na internacionalnoj gimnastičkoj svečanosti u Ženevi 15 avgusta; kao i na gimnastičkim takmičenjima u Kjaso, u Švajcarskoj, u drugoj polovini avgusta.

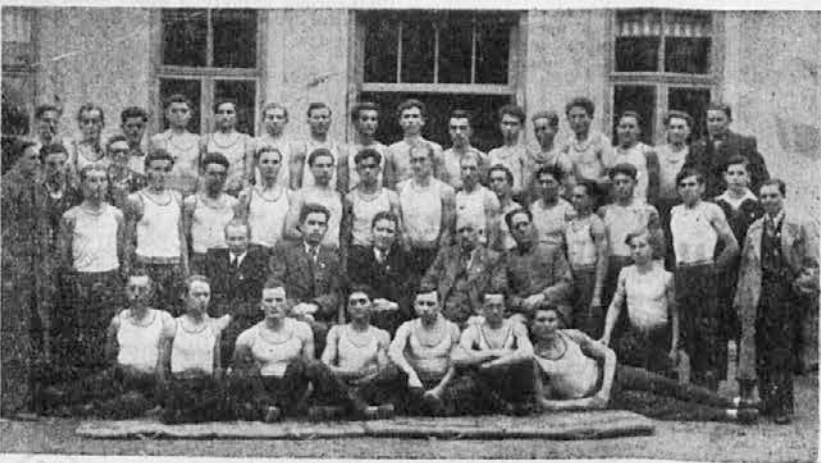
GINNASTIKA U DANSKOJ

Savez gimnastičara u Danskoj broji ove godine 127.000 aktivnih i 107 hiljada pasivnih članova; a poseduje 1.600 gimnastičkih vežbaonica.

10-dnevni prednjački tečaj župe Bjelovar

Pišu nam iz Bjelovara:

Naša župa, kojoj su zloguki proci otpojali već opelo, nakon jednog neobično teškog perioda kritičnog vegetiranja, opet pomalo ulazi u red aktivnih sokolskih jedinica, u kojoj se sokolski život i rad razbudio na nov život, otvarajući najlepše perspektive za budućnost. Ovo je utoliko vrednije, što se područje delovanja župe Bjelovar nalazi na našoj severnoj mrtvoj straži i u kraju, gde žalost još uvek mnogi i premnogi, bilo iz zloradosti ili neznanja, najbezobzirnije ometaju svaku napredniju i aktivniju sokolsku akciju.

Zato je u toliko veće naše zadovoljstvo da možemo bez preterivanja pisati najpovoljnije o uspešnom 10-dnevnom župskom prednjačkom tečaju, koji je, pod vođstvom župskog načelnika, br. Nikole Tetalovića, održan u Bjelovaru, od 20 II do 2 III. Najstvarniji i veoma poučna brojka bila bi ova: župa ima 36 jedinica, a u tečaju se također nalazi 36 redovnih polaznika, manje-više samih društvenih i čestih načelnika ili njihovih zamenika. Znači: u tečaju su zastupane sve područne jedinice! U ovoj brojci nije uračunato 10 vanrednih slušača iz samog Bjelovara, tako da ovaj tečaj predstavlja do danas najveći uspeh bjelovarske župe. Naročito je hvale vredno što je većina polaznika bila sa sela, koji će sječenom znanja znati najbolje primeniti i zasejati tamo, gde je sokolski rad najpotrebniji. Opšta pak osečina bila stvarna, praktična i prožeta is-

tečaja jeste naročit interes, kojim su svi polaznici pratili svako pojedino predavanje. A taj rad nije bio ni malen ni lak. Dnevno se radilo po 8—10 časova, a konačni rezultat i uspeh tečaja očitovao se već prigodom samoga svršetka, kad su tečajci na razne načine imali prilike dokumentovati što su naučili.

Pored samoga župskoga načelnika, u tečaju su predavali: br. župski starešina dr. Mihajlo Vukobratović, zatim braća Slavko Kalman, ing. Božo Najhold, kap. Milomir Vojinović, dr. Vasilije Tatalović, dr. Franjo Rajski i Mirko Dragašević. Predavanja su

pravnim tumačenjem sokolske misli. Takav metod je učinio da je između predavača i slušača vazda bio živ i srdačan kontakt.

Organizacija tečaja bila je provedena na internatskoj bazi, što je također pripomoglo međusobnom upoznavanju. Izvršen je i izlet od vojnog strelišta, gde su tečajci imali prilike aktivno se upoznati sa ostrim gadanjem. Na završetku tečaja su bili prisutni i župski starešina, br. Vukobratović, i župski prosvetar br. Blašković, koji su tom prigodom održali vrlo lepe govore.

L. M.

BRAĆO, ČITAJTE
I PREPLAĆUJTE
SE HA

„SOKO“

Slet župe Sušak-Rijeka

Pišu nam iz Sušaka:

Ovoga će se leta sleteti na Sušak, u naš granični grad na Gornjem Jadranu, svi Sokolovi iz naših primorskih župa, a i iz drugih, bližih i udaljenijih, naše drage domovine Jugoslavije, jer se 15 i 16 jula održava u Sušaku župski slet.

Nakon izmene misli sa bratskom ljubljanskom župom, koja na Vidovdan proslavlja 75-godišnjicu osnutka Prvoga južnog Sokola u Ljubljani, sokolska župa »Sušak—Rijeka« najpripravnije je odustala od toga sva, već mnogo pre određenoga datuma — Vidovdana 1939 — i za svoj župski slet fiksirala datum, 15 i 16 jula, o čemu se obavestavaju sve sokolske župe, kako bi prema tome datumu udesile svoje pripreme, da nam tako pruže sokolsku desnicu, junački i iskreno, koja nam je sada više nego ikada od potrebe.

U župskoj se kancelariji preduzimaju već sada potrebne predpripreme kako bi taj naš slet što veličanstvenije uspeo i podigao duhove. Dato su u štampu odnosne sletske note za javni nastup članova, uz pratnju limene glazbe, pa se te note mogu dobiti kod župske uprave na Sušaku kompletno, uz otštetu od din. 50.

Gore srca, sestre i braćo! Ne klonimo ni telom ni duhom, već idimo neustrašivo i junački napred u borbi za naše uzvišene sokolske ideale. Spremimo se potpunoma, kako bismo dne 15 i 16 jula o. g. pokazali na lepom sušačkom stadionu svoju sokolsku, moralnu i fizičku snagu, složno, bratski i junački.

Tečaj za vođe Sokolskih četa u župi Skoplje

Od 13 do 26 februara održan je pri načelnštvu župe Skoplje petnaestodnevni tečaj za vođe sokolskih četa. Učesnika je bilo 19, iz raznih seoskih jedinica, na području župe. Tečajcima je predavano 26 sokolskih predmeta, od 14 vrsnih i poznatih sokolskih radnika. Na kraju tečaja je priredjen ispit kojim su prilikom tečajci pokazali vanredno znanje. Prosečna ocena tečajaca, od mogućih 10 bodova za pojedinca, iznosi 9.53

Tečaj je bio organizovan na internatskoj osnovi: stan i ishrana u župskom domu. Tečajci su za vreme odmora vođeni u Narodno pozorište gde su gledali komad »Na ledima ježa«, zatim su u društvu Skoplje II gledali tri manja pozorišna komada, izvođena od diletanskog otseka. U dva maha su im prikazani filmovi Saveza, sa potrebnim predavanjima i objašnjenjima od strane br. Mirka Jovanovića, vođe tečaja br. Panče Pajtondžijevića i predavača, br. Milana Sefkića. Tečajcima su podeljeni razni korisni spisi i knjige. Na kraju tečaja je priredjen oproštajni ručak kome su prisustvovali starešina župe, prosvetar, referent za čete, načelnštvo župe i mnogi predavači. Od strane tečajaca, upravi župe i nastavnicima zahvalili su se na predavanjima br. Petar Milojević iz Struge. Tečaj je u svakom pogledu uspeo.

ČASOVNIČAR I JUVELIR M. MITROVIĆ

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu
ključa i značaka.

Iz slovenskog sveta

IZMEĐU ČEHA I SLOVAKA

Poslednjih dana je izgledalo da su se odnosi između Čeha i Slovaka u tolikoj meri pogoršali, da se govorilo čak o tome, da bi moglo da dođe do potpunog razlaza i do stvaranja zasebne slovačke države. Međutim čini se, da su razboriti krugovi između Slovaka uvideli, da sve to predstavlja vodu na mlin neprijatelja Slovaka, pa zato poslednje vesti iz Bratislave javljaju da je veće slovačkih ministara odlučilo, da Slovačka ostaje trajno u Čehoslovačkoj državi, i da će se pregovori sa Pragom nastaviti. Karakteristično je kod toga, da je sama slovačka vlada bila prisiljena, da ustane protiv intriga bečke radio stanice, koja daje vesti na slovačkom jeziku i koja je harangirala Slovake protiv Čeha i širila lažne vesti o pobunama u Slovačkoj. Sem toga, poznati protivnik saradnje sa Česima i prijatelj Madara, profesor Tuka, nesmetano rovari po Slovačkoj, čemu bi trebalo, u interesu dobrog glasa same Slovačke, stati na kraj. Treba se setiti, da je još 24 maja pr. g., dakle pred svoju smrt, Hlinka kazao, da Slovaci treba da kažu otvoreno, da neće sa Madarima i da su za čehoslovačku državu.

REORGANIZACIJA VOJSKE U ČEŠKOSLOVAČKOJ

Čehoslovačka je pristupila reorganizaciji svoje vojske, na taj način, da će od sada imati samo dve ili tri generalne komande. Dalje će imati sedam do osam pešačkih divizija, od kojih nekoliko motorizovanih, jednu ili dve planinske brigade, te dve do tri konjičke brigade, što u mirno vreme iznosi najviše 100.000 ljudi, a u slučaju rata može da dođe oko milion vojnika. U avijaciji će ostati, po svojoj prilici, oko 800 aparata prve linije, koji su prvorazrednog kvaliteta, kao i čitavo oružje čehoslovačke vojske. Pitanje je još, šta će biti sa dosadašnjom podunavskom flotilom.

SLOVACI U AMERICI

»Slovenski Sokol«, organ Slovačkog Sokolskog Saveza u Severo-Američkoj Uniji, objavljuje u broju od 16 februara, na uvodnom mestu, proglas predsedništva saveza, u kome poziva sve američke Slovake, da pristupe organizaciji »Slovenske američke združenije«, koja ima za cilj da brani demokratiju i nezavisnost u Slovačkoj, te da zagovara najintimniju saradnju sa braćom Česima. Ta organizacija prekida sve odnose sa »Slovenskom ligom u Americi«, koja, po instrukcijama slovačke vlade, radi protiv demokratije i protiv sokolstva.

Iz slovenskog Sokolstva

U SLOVAČKOJ SE APSE SOKOLI

Javljaju iz Bratislave da su se tamo pre nekoliko dana raširile vesti, da članovi Sokola, koji je, kao što je poznato, bio raspušten u Slovačkoj, sabiru potpise za protest koji bi se uputio slovačkoj vladi protiv tog raspuštanja. Na osnovu tih glasina je slovačka policija uhapsila veći broj članova bivših sokolskih društava. Tvrdi se dalje, da je slovačka vlada zahtevala od centralne vlade u Pragu, da pristane na to da češki sokoli, a u prvom redu onih 213 sokolskih pripadnika koji su do sada potpisali taj protest, budu prognani iz Slovačke.

AMERIKA I SOKOLSTVO

G. Norman V. Frad, direktor telesnog vaspitanja na Havardskom Univerzitetu, u Severoameričkoj Uniji, putuje Evropom u cilju upoznavanja metoda za telesno vaspitanje u različitim zemljama. G. Frad se naročito zanima sokolskim radom, pa je posećio Prag, gde je nekoliko dana proveo u krugu raznih sokolskih društava i starešinstva ČOS.

Zanimljivosti iz doma i sveta Sadržina sokolskih listova

»Hrvatska Straža«, poznati katolički list iz Zagreba, piše u jednom od poslednjih brojeva protiv toga, što su neki trgovci i ulice u Zagrebu nazvani imenima ljudi, koji za Hrvate nemaju nikakvog značenja i koji su radili protiv hrvatskih interesa. Među ta imena spominje **Masarika, Bartua i Vašingtona**, pa traži da te ulice nose imena hrvatskih biskupa.

Praški »Narodni list« javljaju, da bugarska štampa ne pokazuje zadovoljstvo sa rezultatima balkanske konferencije u Bukureštu.

Češki list ističe, da se u poslednje doba podvlače zahtevi Bugarske prema Grčkoj, naročito u pogledu izlaza na Egejsko more. Profesor univerziteta Genov održao je nedavno u Sofiji predavanje, »Bugarska i Egejsko more«, koje je imalo širok odjek u javnosti.

List »Katimerini«, čije veze sa pretседништвом grčke vlade su poznate, piše o bugarskim zahtevima za izlazak na more, pa izjavljuje da je Grčka pripravna da Bugarskoj da ekonomski pristup na Egejsko more, ali da odlučno odbija svako teritorijalno otstupanje. List kaže da će pitanje bugarskog izlaza doći na dnevni red na idućoj balkanskoj konferenciji, u mesecu martu, i to u vezi sa novom željezničkom prugom koja bi olakšala vezu Bugarske sa morem.

Vojnički proračun Velike Britanije za godinu 1939. predviđa izdatke u visini od 160,000,000 funti; što znači 46,000,000 funti više nego lane. Od toga će se 66,000,000 funti dobiti iz zajma, a 82,000,000 iz fiskalnih prihoda. Proračun predviđa nabavku vojnog materijala u iznosu od 55 miliona funti, dok je lane ta stavka iznosila 38,000,000, a preklane samo 9,000,000.

Francuski listovi javljaju, da su lokalni šefovi nacional-socijalističkih institucija u Nemačkoj dobili poverljivu okružnicu, u kojoj im ministar Hes daje uputstva kako da se drže prema katoličkoj i protestantskoj crkvi. Prema tim uputstvima članovi stranke ne smeju, kada du u crkvu, da nose nikakvog partijskog obeležja, a vodećim funkcionerima partije preporuča se da uopšte ne posećuju crkve. Zabranjuje im se članstvo u svim crkvenim i pobožnim ustanovama, a državnim nastavnicima zabranjeno je da u crkvama sviraju orgulje.

Agencija Domej javlja, da će japanska vlada emitirati zajam od šest milijardi jena u bonovima, da bi pokrila deficit izazvan ratnim troškovima u Kini. Ukupni izdaci Japana od početka rata porast će u januaru iduće godine na 11.990.000.000 jena (oko 159.885.000.000 dinara).

PROTIV ŽENSKOG NOGOMETA

Ministarstvo fizičkog vaspitanja naroda je, na osnovu mišljenja stručnih zdravstvenih referenata, odbilo da odobri osnivanje Jugoslovenskog ženskog nogometnog saveza, i odlučilo je da sprečava akciju za negovanje nogometa kod žena, pošto smatra da je taj sport štetan za žene.

VEŽBE NA OLIMPIJADI

Olimpijski odbor u Helsinku javlja, da su obavezne vežbe za Olimpijadu već objavljene, pa da gimnastičari imaju sada mogućnosti da otpočnu sa vežbanjima.

»NAŠA RADOST«

Broj za februar ovog organa Sa-veza SKJ, za sokolsku decu, ima veoma obilan sadržaj. U njemu se nalaze članci i pesme, koje nose naslove: Pre vremena, — Zašto Jugoslovenstvo, — Bojan, — Divno je na selu, — Povešt o Janezu, Copležu in kraljici Palčkov; — 70-godišnjica Katalinča-Jeretova; — Zečja dobrota; — Najveći brod porinut u more; — Pesemce o polžu; — Škola u mom selu; — Pavlina, — Februarski dani na selu itd. Osim toga, list ima i prilog, pod naslovom »Našim mališanima«, u kome se nalazi mnogo lepih pesama i pripovetki za decu, te ilustracija i stripova.

»SOKO NA JADRANU«

Broj za mesec februar ove ugledne sokolske revije za župe Split, Zadar—Šibenik i Sušak—Rijeka, ima opet vrlo zanimljiv i raznolik sadržaj ilustriran lepih slikama. Treba naročito podvući članke »O jugoslovenstvu« od R. Pavića, »Jugoslovenski sport u službi države« od H. Macanovića, »Sokolsko pismo iz Beograda« od Č. Mileusića, »Čehoslovačko Sokolstvo« od P. M., pa razne sokolske vesti iz primorskih župa itd.

»SOKOLSKI LUTKAR«

Poslednji broj donosi čitav niz članaka, beležaka i slika o lutkarskim pozorištima i njihovoj organizaciji, zatim jedan lutkarski komad itd. List se naručuje u Ljubljani, Ilirska ulica 17, kod urednika Jože Šorn.

»VESNIK SOKOLSKJE ŽUPE CELJE«

U broju za februar donosi vrlo zanimljiv sadržaj, između koga treba naglasiti članke »Naša severna in severozapadna narodnostna neja«, »Osebnost zaobljuba v Petrovi Petletnici« od Tora Zorko; »Jugoslovensko Sokolstvo državna organizacija?«, od M. Kocmura; »Sokolstvo in žena« od M. Grudnove, itd. U tehničkom delu objavljene su župne proste vežbe za mušku i žensku decu. Na koncu list objavljuje mnoge vesti iz svoje župe i Sokolstva uopšte.

»GORENJSKI SOKOL«

U prvom broju za godinu 1939 ovog organa Sokolske župe Kranj, nalaze se članci i izveštaji u vezi sa glavnim godišnjom skupštinom župe

Kranj, koji pokazuju odličnu delatnost te župe.

SOKOLI

sve vrste tambura i ostalih glazbila dobijete kod

D. BANIĆA
SISAK, Gajeva ul. 32.

Društvima znatan popust. Tražite besplatne cenike.

Пролете је ту

купиите нове ципеле!

48321—646
Ципелне на шнур од лаковане гуме, са чврстим ђоном и топлом фланелском поставом. Не пропуштају воду, а стају само Дин 15.—, 19.— и 25.—.

2425—6636
У овим ципелама удобног кроја Ваши нога осећаће се слободно. Израђене су од првог дивтина, са апартним украсом од лака.

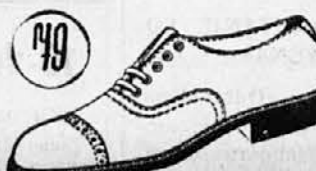
3425—66121
Укусне ципелне на шнур од финог првог бокса, са кожним ђоном и полувишком потпетицом. Прилежу добро уз ногу, а могу се носити уз сваки капут и костим.

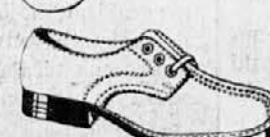
372—6602
Дечије полупципеле од јакског бокса, са неподељивим гуменим ђоном. За малиху децу нема боље ни трајније обуће.

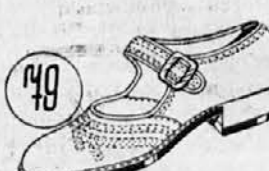
2925—64648
Практичне женске ципеле на шнур, израђене од финог првог или браон бокса, са кожним ђоном и кожним потпетицом.

1937—66622
Ево елгантних ципела које су приступачне сваком ђавошнику, трицици и занатлији. Веома издржљиве. Израђене су од бокса, са кожним габаницом и неподељивим ђоном. Продајемо их црне и жуте, по истој сниженој цени од Дин 79.—.

3893—64853
Лене дечије полупципелне од лака, са украсним језицом преко риста. Бр. 23-26 Дин 49.—, бр. 27-30 Дин 69.—, бр. 31-34 Дин 79.—.

6675—49187
Женске ципеле са широким шпангом преко риста, кожним ђоном и ниским потпетицом. Удобан облик чврста ноге.

1875—66133
Удобне ципелне израђене од доброг лака. На ангу украшене укусним уметком од амиске коже. Полувишком потпетица пружа нози удобност и одмор.

3833—49148
Елгантне и јаке мушке полупципеле, са потпуно новим украсом, од браон коже и са кожним ђоном.

4644—4664
Девојачке ципеле од јаке коже, са шпангом и кожним ђоном. Најприкладније за штранап.

3833—611
Женске полупципеле од лаковане гуме, са гуменим ђоном и ниским потпетицом. Непромочиве и издржљиве. Могу да замене кожну ципелу а стају само Дин 29.—.

5927—44627
Елгантне и удобне мушке ципеле од бокса, тубастог облика, са кожним ђоном и кожним потпетицом.

4767—68802
Удобне бацице за сваки штранап, широког облика, израђене од масне крвине са кожним ђоном и кожним габаницом и са јаким гуменим ђоном, непромочивим и неподељивим. Стају на сниженој цени само Дин 79.—.

Пре 49, сада

Кралшц

танка као паучина

Банић

SREĆKE DRŽAVNE KLASNE LUTRIJE
Kupujte i poručujte u prvoj, najvećoj i najsrećnijoj kolekturi

BRAĆE A. VASIĆ
BEOGRAD — CVETNI TRG — VUČENJE I KL. 38 KOLA 14 APRILA 1939 G.